

Trygga - eller Tryggare - Rum?

En kvalitativ Studie om Trygga Rum för HBTQ+ Personer

LUND
UNIVERSITY

Keyla Fagerström
Kandidatuppsats: VT21
Lunds Universitet - Campus Lund
Handledare: Annika Capelán
Examinator: Staffan Blomberg

Author: Keyla Fagerström

Title: Safe - or Safer - Spaces? - a Qualitative Study on Safe Spaces for LGBTQ+ Peoples'

Supervisor: Annika Capelán

Assessor: Staffan Blomberg

Abstract

The purpose of this study was to explore the social concept of Safe Spaces from the point of view of LGBTQ+ peoples' own opinions, critique and experiences. The method used was qualitative text analysis on 23 debate articles selected from Swedish media. These were analysed by way of applying Queer Theory, drawing mainly on Judith Butler, and the Theory of Freedom of Speech, drawing mainly on John Stuart Mill. The research questions focused on how Safe Spaces were described by the people using them, the necessity for these spaces and what positive and negative aspects were highlighted within the debates. The results show that Safe Spaces are considered to provide a place to explore one's identity within a more inclusive environment, as well as establishing close relationships with peers. These spaces are also emphasised as important 'rooms for breathing', as escapes from otherwise harsh and sometimes dangerous societal attitudes based on sexuality and gender norms. A risk that emerged was that Safe Spaces can work as a separating factor, disallowing differences in opinions, limiting freedom of speech and creating censorship of sorts. This was discussed particularly in relation to Safe Spaces in learning facilities, such as schools and universities. Another expressed aspect was that not all Safe Spaces are actually safe, but can instead be targets of hate crimes. The study concludes that Safe Spaces are often safer for LGBTQ+ people, but not necessarily entirely safe. The study also concludes that the complexity of societal sexuality and gender norms must be taken into consideration and be further explored in relation to the concept.

Keywords: safe spaces, media, safety, identity, freedom of speech.

Abstract	2
Problemformulering	4
Syfte och frågeställningar	6
Begreppsförklaring	6
Kunskapsläget	7
Risker och rädsla	8
Anknytning till andra	10
Skapandet av trygga rum	11
Triggervarningar	12
Teori	13
Queerteori	14
Kön- och sexualitetsnormer, och queer som föränderlig identitet	15
Yttrandefrihet	16
Metod	17
Metodologiska överväganden	17
Urvalsprocess och insamling av empiriskt material	18
Studiens tillförlitlighet	19
Etiska överväganden	21
Bearbetning och analys	22
Förförståelse	23
Analys	24
Behovet av trygga rum	25
Inte ens trygga rum är trygga	27
Minoriteter inom minoriteter	31
Vem har röst i det trygga rummet?	34
Diskussion	38
Metoddiskussion	41
Vidare forskning	42
Trygga rum inom HBTQ+ skalan	43
Intersektionalitet i relation till trygga rum	43
Vald familj i trygga rum	44
Referenser	45

Problemformulering

“Safe spaces can provide a break from judgment, unsolicited opinions, and having to explain yourself. It also allows people to feel supported and respected”.

Megan Yee (Healthline, 2019)

Trygga rum rotar sig i det engelska begreppet “safe space”. Trygga rum uppkom som ett fenomen där i världen som homosexualitet var olagligt och gav en plats för HBTQ+ personer att vara bland likasinnade och därmed få en känsla av säkerhet att kunna vara sann mot sig själv och ge uttryck för sin identitet utan hinder. Offentliga platser är ofta trygga för majoriteten av befolkningen men HBTQ+ personer kan behöva vara vaksamma. Stigman som finns i samhället är en av anledningarna till uppkomsten av trygga rum. De är platser skapade för att komma undan diskrimination som ska tillåta socialt umgänge under tillåtande förhållande bortom annars starkt rådande hetersexuella normer.

Ett av de tidiga exemplen av ett tryggt rum är Stonewall Inn från 1960-talet (Jugănaru, 2018). Sedan 60-talet har trygga rum fortsatt spridas i samhället och det är har blivit vanligt att olika samhällseliga institutioner runt om i världen avsätter någon form av tryggt rum för HBTQ+ personer och andra minoritetsgrupper. Dessa kan vara fysiska platser eller internetbaserade forum och chattar. Sociala medier kan klassas som trygga rum eftersom de kan skapa trygghet för personer som är HBTQ+. Där kan en chatta med andra som är i liknande situationer. I en undersökning angående sociala medier som trygga rum upplevde 75% av deltagarna att de sällan eller aldrig blivit utsatta för cyberbullying. Detta skapar en plattform där det känns tryggt att utforska sin egen identitet och skapa band med andra i samma sits (Lucero, 2016). Vad trygghet innebär är dock ett omdiskuterat ämne. Enligt Hartal (2017) har det visat sig att istället för att skapa ett rum av acceptans där olikhet respekteras och hyllas så har i vissa fall istället dessa återskapat hierarkier baserat på heteronormativa ideal och konstruktion av identitet, vilket i sin tur lett till exkludering istället för inkludering (ibid.).

Trygga rum som fenomen har kommit upp till ytan under den pågående COVID-19 pandemin. Studier har rapporterat att flertalet unga HBTQ+ personers känner att de blivit av med trygga platser de har annars tillgång till i och med “lockdowns” (Fish et al, 2020). De sitter fast hemma

med familjemedlemmar som kan ha homofoba och transfoba åsikter, eller som de inte kommit ut till än. Fish et al (2020) såg en direkt korrelation mellan förlora tillgången till rummen och mental ohälsa såsom depression och ångest.

Ett begrepp som myntats inom HBTQ+ världen är “chosen family”, vald familj, vilket handlar om hur HBTQ+ personer formar och skapar sina egna familjer bortom blodsband. Banden som skapas värderas som starkare än vänskap, och gäller personer som en primärt vänder sig till för socialt stöd (Blair och Pukall, 2015). Vikten av att familjen är vald är just för att en sådan oftast är mer accepterande av ens identitet, som exempelvis sexuell läggning, kön och pronomen. Skillnaden mellan blodsband och vald familj är att en kan också välja bort familj om någon skulle vara illojal eller icke accepterande. Ens valda familj är den som följer med en och består av de närmast en (Lewin, 1993).

För att ha ett inkluderande socialt arbete är det relevant att sätta sig in i olika kulturer och fenomen som minoritetsgrupper engagerar sig i. Detta kan göras genom att skapa en förståelse av behovet och meningen bakom trygga rum, vilket leder till att det blir lättare att förstå individerna som använder sig av dessa. Genom att få en bättre förståelse för hur en vardag kan se ut för individer på HBTQ+ spektrat kan vi också bemöta människor på ett bättre sätt. Till exempel i skolan kan en kurator jobba för att skapa trygga rum i form av en skolgrupp som arbetar med HBTQ+ frågor, om hen vet att fenomenet existerar, och då sträva mot att skapa en tryggare plats för HBTQ+ personer på den skolan. Vi kan applicera detta på socialt arbete i en bredare aspekt, ju mer förståelse vi har för varandra som människor desto bättre och mer inkluderande arbete kan vi utföra.

Genom att studera debatten i svenska media skapas en helhetsbild över de negativa samt positiva aspekterna hos fenomenet. Debatten jag valt att undersöka är den förd av personer som själva nyttjar rummen, de som skapar rummen och de som motsätter sig rummen. Artiklarna är skrivna av privatpersoner, vissa av dessa är engagerade i politik men inga uttalanden från politiker eller myndigheter har inkluderats.

Att sätta sig in i problematiken kring ämnet kan även bemöta den i arbetet en utför och förebygga de negativa aspekterna. En större förståelse för ämnet skapar en större möjlighet att använda sig av fenomenet på ett korrekt sätt. Trygga rum har funnits under flera årtionden och är fortfarande ett väldebatterat ämne, ska de finnas och på vilket sätt? Att sätta sig in i debatten skapar en större förståelse för argumentationen ur flera perspektiv. Genom att se på den svenska debatten kommer vi närmre vår egna verklighet och det blir lättare att kontextualisera ämnet. Det hamnar närmre oss och blir därmed lättare att applicera på socialt arbete i Sverige.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur trygga rum framställs och problematiseras av personer som använder sig av dessa rum, genom att analysera debattinlägg i svensk media. För att få en fördjupad förståelse för betydelsen, det upplevda behovet samt dilemman kring trygga rum för HBTQ+ personer bryter jag ner detta syfte i följande tre frågeställningar:

- Hur beskrivs trygga rum och vilken betydelse ges i de artiklarna?
- Hur beskrivs personliga erfarenheter av trygga rum?
- Hur beskrivs positiva samt negativa aspekter av fenomenet?

Begreppsförklaring

HBTQ+ står för homosexuell, bisexuell, trans och queer, där plus-tecknet står för alla andra som faller utanför könsnormer, sexualitetsnormer eller relationsnormer (RFSL, 2021).

RFSL (2021) beskriver begreppet *queer* som någon som bryter mot köns- eller sexualitetsnormer. Queer kan också läsas in i queerteori vilket är forskning som utmanar dessa typer av normer.

Trygga rum i denna studie innebär rum som har skapats för att vara säkra för en viss grupp, i detta fall HBTQ+ personer. Dessa behöver inte vara fysiska rum utan finns även på nätet. Dessa

rum är menade att vara fria från homofobi, transfobi och annat hat riktat mot HBTQ+ personer. Rummen är menade för personer som själva identifierar sig som HBTQ+ och kan vara ett ställe där en får vara sig själv. Detta är av särskild vikt när det kommer till personer som inte haft möjlighet eller kunnat *komma ut* till omvärlden.

Att *komma ut* innebär att göra andra medvetna om ens identitet. I ett hetero- och cisnormativt samhälle betraktas alla personer som heterosexuell och cisperson till dess att de inte är det, det vill säga en person är heterosexuell och cisperson till dess att hen 'kommer ut' och berättar att så inte är fallet. Detta är av relevans för att förstå vikten av trygga rum. I dessa rum kan en komma ut i en säkrare miljö med likasinnade. Genom att komma ut bryter en mot de rådande köns- och sexualitetsnormerna i samhället vilket kan försätta en i en risk för hat. Trygga rum är menade att skydda från det hatet medan en befinner sig i rummen.

Cisperson är en person som identifierar sig med samma kön som hen blivit tilldelad vid födseln (McCann och Monaghan, 2020).

Kunskapsläget

Jag har använt sökmotorerna LubSearch och Google Scholar för att hitta relevanta artiklar. Sökord jag använde var *trygga rum*, *safe space*, *chosen family*, samt *hbtq* och *lgbtq* i korrelation till de andra sökorden, detta för att kunna hitta artiklar som handlar om trygga rum, dess uppkomst och påverkan. Genom att läsa artiklar med nyckelord *safe space* kom begreppet *chosen family* upp i association till trygga rum. Med det i åtanke utökade jag mina ursprungliga sökord till att inkludera även detta. Nio artiklar valdes ut vilka jag bedömde hade tydligast koppling till min empiri och forskningsområde. Dessa artiklar baseras på studier genomförda i flera olika länder, såsom USA, Kanada, Rumänien och Sverige. Detta belyser trygga rum som ett internationellt fenomen och ett forskningsområde som är aktuellt i flera samhällen runt om i världen.

Nedan kommer fyra huvudteman presenteras. Vid sökning av tidigare forskning är det specifikt dessa tre som återkommer: *risker och rädsla*, *anknytning till andra*, *skapandet av trygga rum*

samt *triggervarningar*. Med syftet och frågeställningarna som ställts i denna studie är dessa teman relevanta eftersom de knyter väl an till ämnet och till det som framhävs i det insamlade empiriska materialet. Under varje avsnitt presenteras tillhörande artiklar och deras koppling till min studie tydliggörs under varje underrubrik.

Risker och rädsla

Risker och rädsla är ett ämne som ofta lyfts i media, både generellt och i relation till trygga rum och HBTQ+. Transfobi och homofobi, vilket uppkommer från de rådande hetero- och cisnormerna som finns i samhället, uppmärksammas. Dessa normer färgar den media som vi som individer konsumerar. Media är aldrig utan sin kontext utan står alltid subjektivt till sociala, ekonomiska och kulturella normer (Myers, 2009), i detta fall sexualitet- och könsnormer.

I min studie har jag valt att fokusera på behovet av trygga rum för HBTQ+ personer och hur detta behov debatteras i media. Ett tema i sammanhanget är hur platser som söker sig bort från rådande normer ändå måste hantera hetero- och cisnormer då dessa ofta är osynliga och outtalade, och här framträder resonemang om risker och rädsla som ett genomgående tema. Nedan presenteras ett urval av tre studier vilka belyser problematiken och hur rädsla och risker påverkar den vardagliga upplevelsen för HBTQ+ personer, samt hur denna rädsla hanteras av individerna.

Fish et al (2020) har utforskat hur den pågående COVID-19 pandemin påverkar unga HBTQ+ personer. Studien utfördes genom att, via en amerikansk, nationell, chat-baserad hemsida fokuserad på stöd för HBTQ+ personer, analysera 31 olika textbaserade chattar som inhämtades under våren 2020 medan restriktioner kring social distansering rådde. Författarna framhåller att COVID-19 högst sannolikt har skapat stressfaktor hos den generella ungdomsgruppen i samhället. Studien visade på att HBTQ+ ungdomar i samband med denna stress utöver upplevda strukturella svårigheter, såsom att försöka bibehålla god mental hälsa, och i vissa fall blev isolerade med homofobiska och transfobiska föräldrar. De upplevde också att de förlorade de trygga fysiska rum där de kunde träffas personligen och ha det stödet kring sin identitet och därmed kunna vara sig själva. Fish et al. (2020) studie visade på vikten av att ha någonstans att

vända sig för att känna sig säker och få stöd i sin egen identitet. Genom plattformar online går det att få den säkerheten medan en är hemma (ibid.). Trygga rums betydelse visas tydligt i studien och vikten av att kunna hitta ett ställe där en som individ inte behöver känna sig rädd. De risker och rädslor som upplevs i vardagliga miljöer kan pausas när en kan umgås med likasinnade.

Fortsatt på samma tema men nu med extra fokus på transpersoners upplevelser av transfobi i samhället. Nedan presenteras en svensk studie som visar på att Sverige inte är ett undantag vad gäller problemen som HBTQ+ personer möter utan att underliggande strukturer och normer också genomsyrar det svenska samhället och den svenska diskussionen. Min studie utgår från debatt i svensk media kring behovet av och meningen med trygga rum. Artikeln nedan beskriver var i samhället transpersoner upplever osäkerhet, otrygghet och rädsla.

Linander et al. (2019) utförde intervjuer med transpersoner angående deras upplevelser i olika miljöer, publikt, semi-publikt och separatistiska rum. Analysen av intervjuerna var fokuserad på konceptet av trygghet och otrygghet i relation till upplevd hälsa. I analysen återkom tre huvudteman: att orientera sig i cisnormativa utrymmen, att skapa tryggare platser för att kunna vara mer ärlig mot sig själv, samt cisnormativa strukturer som skapar snäva levnadsramar. Det som tas upp under cisnormativa strukturer är till exempel att många transpersoner upplever att de blir felkönade, det vill säga att personer runt omkring använder fel pronomen, fel namn eller fel könsidentitet. Transfobi i samhället har lett till att flera av intervjupersonerna beskrev hur de blivit utsatta för våld, blivit hotade och skrattade åt. Med tanke på det har intervjupersonerna behövt anpassa sig till hur de ska förhålla sig för att kunna säkerställa sin säkerhet när de rör sig i samhället. Att konstant behöva oroa sig för sin säkerhet och vidta åtgärder påverkar att mental hälsa negativt. Att skapa trygga, eller tryggare, platser handlar om att en kan umgås med andra som upplever samma sak och känna sig mindre ensam. Att knyta säkra band till varandra i en säker miljö kan istället förbättra individens hälsa (Linander et al., 2019).

“We are often invisible”: A survey on safe space for LGBTQ students in secondary school choral programs (Palkki och Caldwell, 2017), lyfte genom en kvantitativ studie vikten av att bli sedd och få stöd för att kunna skapa trygghet i skolan för HBTQ+ personer. De skickade ut en enkät

till HBTQ+ universitetsstudenter där dessa bads reflektera över deras erfarenheter från *middle school*, 11-12 år, och *high school*, 14-18 år, när det kommer till körmusik inom skolan. Det rapporterades att kör-klassrummet kändes som ett tryggt rum, flertalet beskrev att deras erfarenhet från high school var mer positiv då det fanns en liten minoritet av lärare som stod upp för HBTQ+ rättigheter. Utanför klassrummen föregick mobbning och detta var en osäker plats för många på grund av deras identitet. Kören var ett tryggare rum för många då det var där de kunde uttrycka sig och vara sig själva genom musik. Detta skapade även utrymme för flertalet av de som svarade att kunna 'komma ut' på sin skola. Lärare som aktivt uttryckte sitt stöd eller egen tillhörighet till HBTQ+ personer beskrevs som en av de viktigaste punkterna för att skapa den trygga miljön för att komma ut, eller bara få lov att uttrycka sig utan att aktivt komma ut (ibid.).

Anknytning till andra

I trygga rum finns utrymme att träffa andra HBTQ+ personer och skapa nya band till varandra. Allt från vänskapsrelationer till kärleksrelationer. I trygga rum skapas anknytningsband som kan liknas vid familjeband, vilket visas i studierna nedan.

"We Just Take Care of Each Other": Navigating 'Chosen Family' in the Context of Health, Illness, and the Mutual Provision of Care amongst Queer and Transgender Young Adults (Jackson Levin et al., 2020) beskriver hur queer- och transpersoner finner stöd i varandra och hjälper varandra. Vald familj är den typ av familj som står utanför den biologiska eller adoptivfamiljen. Detta är ett vanligt fenomen inom queer- och transpersoners erfarenheter. Genom att skapa dessa familjer uppstår en trygghet i att vara med andra som är lika en själv och haft liknande erfarenheter. Under AIDS-epidemin togs primärt homosexuella män och kvinnor hand om varandra och vänner. Detta skapade band som överskred vänskapsrelationer och skapade istället en starkare mer familjelig relation. Sedan dess har denna typ av band blivit vanligare. I trygga rum, trygga platser med jämlika, skapas dessa band och individer får det stöd de kan ha saknat från andra delar av sina skyddsnet. Genom dessa kan personer få stöd i svåra situationer och hjälpa varandra när det kommer till exempelvis medicinska sammanhang. Studien visar på vikten av att vårdpersonal och socialarbetare ska kunna identifiera samt legitimisera

icke-traditionella supportsystem, och att genom den förståelsen kan upplevelsen för queer- och transpersoner inom vården förbättras (ibid.).

Blairs och Pukalls (2015) artikel *Family matters, but sometimes chosen family matters more: Perceived social network influence in the dating decisions of same- and mixed-sex couples* påvisar liknande resultat. Artikeln belyser vikten av vald familj jämfört med biologisk familj när det kommer till stöd och support i relationer. Studien utgick från HBTQ+ personer och undersökte vems åsikt som väger mest i diskussioner kring om partnern är bra för en. I större utsträckning syntes att individens HBTQ+ vänners åsikter om dennes partner i en samkönad relation vägde tyngre än dess heterosexuella vänners och föräldrars åsikter. Det finns flera variabler som spelar in som inte kunde tas hänsyn till i undersökningen såsom socioekonomisk status i samhället, familjens storlek eller olika kulturer, vilket alla kan förändra resultatet. Trots detta kan resultaten ses som trovärdiga för vad de speglar. Att ta in andra variabler hade ändrat syftet och metoden i vilket undersökningen var utförd. Romantiska relationer är komplicerade, och stöd från nära är viktigt. Att söka stöd och hjälp hos sina likasinnade som har samma typer av erfarenheter skapar familjeband som går utanför den klassiska biologiska familjen. Det stöd som en som HBTQ+ person behöver från sin familj angående relationer hittades mer frekvent i den valda familjen än den biologiska (ibid.).

Trygga rum skapar sociala nätverk som i sin tur skapar valda familjer. Dessa nätverk kan finnas i flera olika rum och skapar den trygghet som krävs för att skapa familjeband (Hailey, Burton och Arscott, 2020). Då min studie har i syfte att skapa en djupare förståelse av behovet av trygga rum är det relevant att studera vad de trygga rummen medför, vilket är vad artiklarna ovan gjort.

Skapandet av trygga rum

För att kunna uppfylla syftet med studien att undersöka trygga rum som en social plats och som fenomen så är det relevant att se på tidigare studier som undersökt samma ämne om hur trygga rum uppkommer och hur de formas, och problem som kan uppkomma vid formandet av trygga rum.

Hartal (2017) belyser den hårfina balansen som finns vid skapandet av ett tryggt rum för att det rum som skapas ska kunna kallas för ett tryggt rum. Trygga rum för HBTQ+ personer är menade att vara rum utan sexism, HBTQ-fobi och våld. Dessa rum beskrivs som platser för acceptans och tolerans där olikheter hyllas jämfört med hur det är i heterosexuella rum. Hartal (2017) skriver i sin artikel *Fragile subjectivities: constructing queer safe spaces* att i vissa fall visar det sig att det är motsatsen som händer och istället återskapas heteronormativa mönster av identiteter och den hierarkin som lyder därefter. Att skapa trygga rum som ska agera säkert för personerna de är menade för är subjektivt. Trygga rum är ofta separatistiska och leder till att vissa blir exkluderade från rum som från ett annat perspektiv skulle kunna upplevas som att det skulle vara ett tryggt rum för dem också. Det finns flera aspekter som spelar in i vad som ska klassas som trygga och otrygga rum och det skapar konflikter kring vad som kan och ska klassas som ett tryggt rum för HBTQ personer. Detta, enligt Hartal (2017), tyder på att det alltid kommer finnas någon form av konflikt vid skapandet av trygga rum.

Trygga rum behöver inte alltid vara en fysisk plats för att kunna vara en social plats och klassas som ett tryggt rum. Lucero (2017) i sin studie *Safe spaces in online places: social media and LGBTQ youth* undersöker vilken roll sociala medier har för unga HBTQ personer. Fokuset lades på 14-17 åringars möjlighet att uttrycka och utforska ämnen rörande sexualitet och kön i trygga rum på sociala medier. En online-enkät skickades ut där deltagarna fick beskriva hur de identifierar sig och på vilket sätt de använder sociala medier. Resultatet visade på att majoriteten kände sig säkrare att prata om saker på sociala medier än offline och att de kände sig säkra med den form av anonymitet som uppkommer online. De hade sällan upplevt cybermobbing. Dessa resultat påvisar att sociala medier potentiellt kan skapa trygga platser och rum för HBTQ+ personer. Det är lättare att hålla sig anonym och få ett avstånd från ansikte-mot-ansikte kommunikation och det kan därmed vara mer inbjudande att utforska och skapa sin identitet utan att någon kan identifiera en (Lucero, 2017).

Triggervarningar

Triggervarningar dyker upp som en viktig aspekt i diskussionen kring yttrandefrihet. Detta är ett koncept som lyfts i relation till censur och inskränkning av yttrandefriheten. För att kunna

besvara min frågeställning om de positiva och negativa aspekterna av trygga rum behöver jag få en förståelse för de motargument som finns för trygga rum och vad de trygga rummen bär med sig för konsekvenser.

Boysen et al. (2021) utförde en studie där de undersökte triggervarningars effekt på attityd och lärande inom skolans värld. Där fanns två testgrupper, en grupp som fick triggervarningar och en grupp som inte fick triggervarningar, som de utförde två tester på. Första testet visade en undervisningsvideo kring sexuellt våld där grupperna fick besvara frågor kring positiv och negativ påverkan på dem före och efter videon. Vad Boysen et al. (2021) kom fram till var att det fanns ingen skillnad på svaren mellan grupperna, dock så hade gruppen som blivit varnad upplevt i högre mån att det var relevant att få en varning om innehållet. Andra testet var liknande men ämnet var kring självmord. Där visades samma resultat men andelen som ansåg att en varning var nödvändigt var högre än de som ansåg att det krävdes vid sexuellt våld. Vad Boysen et al. (2021) kom fram till var att triggervarningar har liten påverkan på själva lärandet men de ökar individers upplevelser kring att de är nödvändiga.

Cares et al. (2019) utförde en studie av debatten kring triggervarningar, studenters lärande och attityd samt institutens egna policy kring användandet av triggervarningar. Vad de kom fram till är liknande var Boysen et al (2021) kom fram till. Triggervarningar gör ingen skada, det påverkar inte något negativt i relation till lärande. Det fanns både grupper som satte sig emot användandet av triggervarningar och de som ansåg att de var relevanta. Personer som hade varit med om något slags trauma hade i högre grad bett om triggervarningar och dess fortsatta användning. Cares et al. (2019) ansåg att det krävs vidare forskning kring ämnet i en större kapacitet än vad de själva hade möjlighet att utföra för att komma fram till ett generaliserbart resultat.

Teori

För att kunna uppfylla studiens syfte att få en fördjupad förståelse för det upplevda behovet och betydelsen av trygga rum för HBTQ+ personer är det relevant att utforska materialet utifrån teorierna som presenteras nedan. Jag kommer att använda mig av queerteori, med särskilt fokus på begreppet queer identitet, för att analysera mitt material. Detta teoretiska perspektiv har jag

valt då min studie undersöker HBTQ+ personers upplevelser och utsagor i media kring trygga rum. Det blir därmed aktuellt att se på empirin ur en queerteoretisk synvinkel, men då queerteori är ett brett perspektiv lägger jag huvudfokus på queer identitet, vilket är särskilt relevant i förhållande till trygga rum som fenomen. Jag har även med en filosofers resonemang och teoretisering kring fenomenet yttrandefrihet då detta är ett återkommande tema i debatten kring trygga rum. I det som följer ger jag först en inblick i queerteorins grunder, för att sedan zooma in på queer identitet. Därefter följer ett avsnitt som tar upp yttrandefrihet utifrån John Stuart Mills resonemang kring fenomenet.

Queerteori

Under queerteorins utveckling har det haft många namn och ingått i flera andra begrepp. Postmodernism, poststrukturalism och även feminism har alla kopplats ihop med queerteori (McCann och Monaghan, 2020). Queerteori bygger på poststrukturalismens tankar kring makt, kunskap och identitet. Betydelse skapas i relation till något annat. Till exempel makt står i relation till maktlöshet, kunskap till okunskap. Det är dock inte endast skillnad som betonas. Upprepning och uppskjutning är också väl använda begrepp när en ska förklara betydelsen av olika begrepp och ord (Ambjörnsson, 2016).

Judith Butler är en av de mest kända queerteoretikerna. Hon har publicerat nio böcker, som exempel *Gender Trouble* (2007), som täcker flertal olika typer av queerteori där hon har ifrågasatt de normer vi har i samhället. Butlers teorier ifrågasätter politik som upprätthåller normer som är kontradiktoriska och som försätter minoriteter i orättvisa i samhället (Butler, 2007).

När Butler resonerar kring binära system så talar hon om sin teori kring den heterosexuella matrisen (McCann och Monaghan, 2020). Den bygger på att man står emot kvinna, manligt emot kvinnligt och attraktion till kvinnor emot attraktion till män. Butler utgår från ett större normativt system, det handlar inte endast om man gentemot kvinna (ibid.). Butler menar på att både kroppar och egenskaper skapas via kulturella och sociala sammanhang och står i relation till varandra. Det finns därmed inget naturligt kön utan att det är ett uppbyggt normsystem kring kön

och på vilket sätt vi ska vara för att tillhöra könen. Genom att följa den heterosexuella matrisen försöker vi närma oss något som skulle kunna klassas som rent. Det är lätt att se könsöverskridande normer utifall vi applicerar den heterosexuella matrisen som menar på att för att klassas som "riktig" kvinna så följer en de normer som satts upp för hur en ska agera feminint, samtidigt som en har en kvinnlig kropp (Ambjörnsson, 2016). Detta gör att queerteori inte bara utgår från sexualitet utan även hela systemet kring kön som underliggert det hela (McCann och Monaghan, 2020).

Butler utgår i sina teorier från ett intersektionellt perspektiv. Hon lyfter fram kön i relation till sexualitet och ser samband mellan de två. Intersektionalitet innebär att flera kategorier beaktas i relation till varandra. Kategorierna kön, sexualitet, klass och etnicitet är alla självständiga kategorier och kan analyseras i sig själva men de är även sammanlänkade. De är beroende av varandra i olika kontexter, där den ena kategorin kan vara mer dominant i vissa sammanhang medan en annan är dominant i ett annat sammanhang. Den intersektionella analysen fokuserar på hur ojämlikheter skapas inom och mellan olika grupper (Mattsson, 2010).

Kön- och sexualitetsnormer, och queer som föränderlig identitet

Butler diskuterar i sin bok *Gender Trouble* det binära tänkandet i samhället, och hur det uppehålls i språket. Hon talar om hur det språk vi använder påverkar vårt tänkande kring omvärlden. Det binära, könade språket färgar hur vi ser på samhället och upprätthåller normer som finns i samhället. Detta i sin tur påverkar hur vi ser på queera identiteter (Butler, 2007).

Butler ifrågasätter till vilken grad identitet är ett normativt ideal istället för en beskrivande funktion av erfarenhet. Hon sätter identitet som ett begrepp vilket stabiliseras av andra faktorer som kön och sexualitet. Det finns ett spektrum av identiteter som finns utanför normerna av kontinuitet och sammanhang i det binära systemet. Hon skiljer på kön (sex) och genus (gender). Hon problematiserar diskussionen kring utifall dessa begrepp ska anses som samma, och förtydligar att politik och kultur påverkar vilket sätt det ses på. Det handlar om hur en talar kring det. I olika kulturer och språk finns det endast manliga pronomen och allt annat är övriga, medan andra har ett väldigt binärt system av man och kvinna (ibid.). Detta betyder att hur vi beskriver

människokroppen är så vi uppfattar kön och kroppen (Mattsson, 2010). “It is through the body that gender and sexuality become exposed to others, implicated in social processes, inscribed by cultural norms, and apprehended in their social meanings” (Butler, 2004). Butler (2004) menar på att det är hur vi ses av varandra, i vilken kontext en placeras i och språket vi använder som vi utformar våra identiteter, både när det kommer till sexualitet och till kön. Detta har vi sett vara ett tema genom fler studier som gjorts, språket är en central del i hur vi skapar våra identiteter. Genom att skapa sammanhang där grupper kan upptäcka sitt eget språk och uttrycksformer skapar vi identiteter. Ett tydligt exempel på detta är när lesbiska uttryckte språklig skillnad från begreppet homosexuell. Där skapades ett eget språk och uttryck för att göra skillnad på män och kvinnor och därmed få sin egen identitet som lesbisk (Hallgren, 2008).

Yttrandefrihet

John Stuart Mill är en filosof från 1850-talet. Han har skrivit kring tanke- och yttrandefrihet och hans resonemang kring detta speglas i nutidens debatter. Många av sakerna han lyfter ligger till grund för hur vi resonerar och ser på tanke- och yttrandefrihet. Till exempel har den amerikanska domstolen under det senaste århundrade adapterat hans tankar kring absolut yttrandefrihet och hans skadepincip. Fall som handlar om yttrandefrihet applicerar hans princip kring skada, gör det mer skada att säga något än att vara tyst? Mills menar på att samhället ska skydda individens frihet att tala och tänka som den vill och att hindrande av yttrandefriheten kan skada mer än individens åsikter (Kasper och Kozma, 2020).

Mill talar om hur maktutövande kan undertrycka åsikter. Genom att inte lyssna på vissa åsikter och trycka undan dem så skapas en falsk säkerhet kring vad som faktiskt kan vara sanning. Att göra detta menar på att ens egen sanning är den absoluta sanningen. Åsikter och meningar som anses ligga närmast den absoluta sanningen är den som omvärlden kan att kritisera och diskutera. På så sätt har inte något uteslutits som skulle kunna förändra meningen och lyfta fram det sanna (Mill, 1859/2009). Mill menar på att det enda sättet att nå sanningen är att konstant rätta sig själv och utmana sina tankar för att utveckla sitt intellekt. Genom att ta debatter och inte vara rädd för att prata så når en sanningen. Rädslan som finns för att uttrycka sig felaktigt eller få kritik menar

Mill på är farlig för utvecklingen av samhället och en själv som individ. Utan att våga och utmana och tänka stannar utvecklingen av (Bloom, 2017).

Det finns undantag där åsikter inte ska läggas fram. Det finns en diskussion i rättssystemet kring om det är rätt eller fel att stoppa illa menade handlingar och tankar från att nå allmänheten. Där går det inte ut på deras sanning utan deras nytta. Där behandlas åsikterna utanför frågan ifall det är sant eller ej utan istället utefter hur mycket skada dessa kan göra och till vilken nytta dessa är (ibid.). Där kommer frågan om huruvida samhällets makt kan, och ska tysta dessa röster. Det skapas normer i samhället som innebär att en inte får skada varandras intressen eller rättigheter. Där kommer lagbestämmelser in, samt en tyst överenskommelse kring vad som ska klassas som rättigheter. Samhällets institutioner har därmed makt att utföra ett tvång att individerna ska uppfylla dessa skyldigheter som kommer med rättigheterna. Om en individs handlingssätt kan vara skadligt kan det falla under dessa lagar. Det finns dock tillfällen där handlingssättet kan vara farligt men utan att gå så långt som att inskränka på rättigheterna, där kan inte samhället i sig påverka åsikten, men individerna i samhället har rätt att bestrida, ge kritik och skapa en diskussion kring åsikterna (Mill, 1859/2009).

Metod

Metodologiska överväganden

Jag valde att utföra en kvalitativ dokumentstudie framför en kvantitativ studie eller kvalitativ studie av annat slag, detta för jag ansåg att jag kommer närmast mitt syfte, att undersöka hur trygga rum som begrepp används och beskrivs, genom användningen av dokument och hade jag valt en annan metod hade syftet behövt modifierats. Genom en kvantitativ studie får jag ut en annan typ av resultat än vad jag får av en kvalitativ studie. I en kvantitativ studie utgår en från en mätning av variabler och får fram ett generaliserbart resultat. Kvantitativa studier har ett annat fokus och har ofta frågan 'varför' i sina frågeställningar. Syftet är att hitta kausalitet i sina undersökningar och få fram ett generaliserbart resultat. På så sätt kan en visa på varför saker är som de är (Bryman, 2018). Inom fenomenet trygga rum hade jag kunnat få fram olika statistik beroende på målgrupp. Jag hade varit intresserad av att se fenomenet från individerna som är i rummens perspektiv. Där hade jag kunnat få fram mer information kring i vilken utsträckning

som rummen används, den generella betydelsen av rum och vad för mening de har. I kvalitativa studier fattas den generaliserbarhet som finns i kvantitativa studier. Jag kan endast utgå från min empiri och inte göra några generaliseringar på hur det ser ut utanför mina artiklar.

När det kommer till valet mellan olika kvalitativa studiemetoder valde jag en textanalys istället för en intervjubaserad metod. Genom utförandet av en intervjustudie hade jag istället fått fram svar såsom vad trygga rum kan betyda för individer och personliga erfarenheter av trygga rum. Jag hade kunnat få fram perspektiv som inte synts lika tydligt i materialet genom att ställa följdfrågor. Liknande slutsatser hade jag kunnat dra från en observationsstudie, men då jag är intresserad av något större än endast ett individplan valde jag att använda mig av dokument. Dokumentstudie kan betyda flera saker, dvs en rad olika typer av dokument kan utgöra källor för en dokumentstudie. Statistik, texter, fotografier och visuell data är alla exempel på detta (May, 2011). Då jag valt att ta ut debattartiklar som min empiri får jag en inblick i diskursen som förs i svensk media. Att använda skriftliga debattartiklar gjorde det möjligt att hitta material som ligger utanför styrda ramar och frågor som intervjuer hade tagit med. Informationen och empirin är skriven oberoende av min undersöknings syfte då de är skrivna i annat syfte än att vara underlag till studien, det kan även klassas som en nackdel då kontext blir viktigt samt källkritik (Lind, 2019). Vilka debattartiklar som publicerats beror ofta på tidningens egna agenda och värderingar. Genom att använda det som empiriskt material kommer åsikter och ligger utanför de ramarna inte kunna reflekteras i analysen.

Urvalsprocess och insamling av empiriskt material

Anledningen till att min studie har valt att fokusera på HBTQ+ istället för någon av de enskilda identiteterna är för att se på fenomenet *trygga rum* utifrån icke hetero- och cisnormativt perspektiv, genom att inkludera hela HBTQ+ skalan så uppfylls det. Begränsningar med att hålla det öppet gör att en kan missa perspektiv som hade kunnat komma fram om en valt att fokusera på en av målgrupperna. Genom att smalna av fokuset går att fånga upp flera olika åsikter på en detaljnivå och göra djupare analys på den specifika målgruppen.

För att få fram min empiri har jag haft sökorden *trygga rum*, *trygga rum hbtq* och *trygga rum debatt* på sökmotorn Google. Genom att använda de svenska termerna dök svenska källor upp och där kunde jag hitta relevanta onlinetidningar. Där, vidare i artiklar som var sammankopplade, hittade jag relaterade debattinlägg på källans rubrik, 'liknande artiklar'. Genom att lägga fram det med neutrala termer har jag fått upp både artiklar som förespråkar trygga rum, samt sådana som talar emot dem. Genom att söka på specifika ord gjorde jag ett målstyrt urval. Detta skapar ett icke-sannolikhetsbaserad urval. Målet med mitt urval är inte slumpmässigt utan menat att rikta sig, att få ut dokument som är relevanta för de redan utskrivna frågeställningarna (Bryman, 2018).

Totalt använde jag mig av 23 olika debattartiklar från 19 olika källor i svensk media, som totalt blev 88 utskrivna A4 sidor. Artiklarna har blivit numrerade för att tydliggöra vilka utdrag som kommer från vilka artiklar. Jag valde artiklar från flera debatt- och krönikuppslag i olika dagstidningar för att öka möjligheten till att fler röster och åsikter fick synas i materialet. Jag har sett till att det är argumentation från flera håll kring fenomenet och därmed valt ut både artiklar som förespråkar trygga rum, de som motsätter sig det, samt de som lägger sig neutrala till det. På detta sätt har jag gjort ett försök att nå så många olika synvinklar som möjligt för att kunna göra en nyanserad analys av resonemang kring fenomenet. Genom att söka på *trygga rum debatt* kom olika synvinklar upp, krönikor och debattinlägg från personer som själva tar del av trygga rum samt de som motsätter sig trygga rum och som beskriver hur de inte upplever något behov av trygga rums existens. Mer neutrala artiklar dök även upp där författarna inte argumenterar för eller emot trygga rum utan mer problematiserar de fördelar och nackdelar som finns.

Studiens tillförlitlighet

Tim May (2011) beskriver fyra olika kriterier för att bedöma kvaliteten hos dokument en hämtat, autenticitet, trovärdighet, representativitet och mening. Autenticitet handlar om ifall dokumentet kan räknas som äkta. Trovärdighet handlar om ifall det finns felaktigheter eller fusk i materialet. Representativitet handlar om typiskhet, om det är typiskt i relation till forskningens mål. Mening handlar om klarhet och begriplighet, vad berättar dokumentet (May, 2011). Källkritik är också viktigt att ha i åtanke, dessa artiklar är inte skrivna i forskningssyfte. En måste därmed vara

observant av detta faktum och inse att detta kan klassas som en nackdel då artiklarna tas ur sin kontext (Lind, 2019).

I min studie har jag valt att använda mig av debattartiklar publicerade på dagspress onlinesidor, kvällstidningarnas online variant samt lokaltidningar som tar upp fenomenet trygga rum. Dokument delas upp i fyra olika kategorier, hemligstämplade, skyddade, tillgängliga för arkivforskning och helt öppna för allmänheten (May, 2011). Mina valda dokument ligger helt öppna för allmänheten, vem som helst kan hitta och läsa dem. Ingen av dem ligger som prenumerationsbundna. Tanken bakom detta urval är att jag på så sätt fångar en debatt som den allmänna befolkningen kan ta del av. Min empiri kan läsas av vem som helst som har internetuppkoppling. Det är inte bundet till utifall en har råd och möjlighet att prenumerera på olika tidningar. Jag vill kunna få en nyanserad bild av debatten som syns för alla, inte den som är låst till endast en betalande del av befolkningen.

Eftersom jag använde mig av debattartiklar så betydde det att mitt material var fyllt med åsikter. Materialet kan därmed inte ha felaktigheter i en relation till fakta. Åsikter är åsikter och det är dem jag ville närma mig för att få en förståelse för fenomenet trygga rum och dess mening för individer. Alla artiklar har en namngiven skribent och kan därmed anses som autentiska då materialet är äkta för personen som skrivit och vi kan se vem det är som har uttryckt dessa åsikter. Likväl är det trovärdigt genom att se vem det har skrivit så kan vi se att det är en persons åsikter och därmed blir det trovärdigt utifrån den personens perspektiv. Felaktigheter i åsikter är en subjektiv fråga och inget som platsar i denna studie. Jag har valt att inte namnge vem som har skrivit vilken artikel då det är inskickade krönikor och debattinlägg. Det är inte texter skriven av någon som besitter makt i samhället. Genom att inte nämna namnen gör jag ett aktivt val att avidentifiera skribenterna. Då artiklarna baserar sig i åsikter är det viktiga att någon har haft åsikten inte vem som har haft den för att uppnå studiens syfte med att undersöka på vilket sätt trygga rum beskrivs och det upplevda behovet av dem.

Jag har arbetat mycket med representativitet när det kommer till min studie. Jag har försökt nå så många olika källor som möjligt i min inhämtning av dokument för att skapa denna typiskhet som May (2011) skriver om. Genom att hålla en öppen sökning med få styrande ord får jag upp

diverse artiklar från olika typer av publiceringssidor. Allt från dagspress till politiska sidors debattuppslag. Skrivna krönikor och debattinlägg av olika slag, skrivna av personer som antingen skapar rummen, själva deltar i rummen eller sätter sig emot rummen totalt.

Mening är det som studien utgår efter, vad säger faktiskt dokumenten mig och på vilket sätt är det betydelsefullt. Många dokument har sållats bort i relation till mening. Detta har gjorts genom flera läsningar av träffarna på sökorden för att få en klarhet i vad meningen med artikeln är och sedan sortera ifall det hamnar innanför eller utanför studiens ramar. Dokument som ansetts vara relevanta har haft bas i frågeställningarna och kodorden jag hittade. Fann jag artiklar som var endast vagt kopplade till ämnet och hamnade utanför ramarna i relation till kodning och de andra artiklarna valdes dessa bort då de inte fick plats inom studiens ram. Detta har gjort att jag tappat åsikter som hade kunnat styra studien åt ett annat håll.

Jag kom inte undan källornas egen agenda. Inte alla artiklar publiceras då de inte passar vad just den källan står för och därmed sållas bort. Olika källor kan ha olika politiska ståndpunkter, åsiktsskildringar och målgrupper. Detta betyder att artiklarna som publiceras är styrda för att passa in i deras egna interna värderingar, de som hamnar utanför dessa publiceras därför inte.

Etiska överväganden

Studien utfördes genom analys av debattartiklar vilket innebär att det inte finns någon undersökningsdeltagare. Det finns en författare bakom varje inlägg men då många av dem är inskickade finns det ingen kontaktinformation till dessa. Detta betyder att det inte finns någon möjlighet till kontakt för att beskriva eller förklara studiens syfte och be om samtycke. Informationskravet som innebär att en ska informera berörda om forskningens syfte blir irrelevant då det inte finns någon som faller under kategorin undersökningsdeltagare eller uppgiftslämnare. Det empiriska materialet hämtas från allmän information. Genom att samla empiri från massmedia krävs inget samtycke enligt samtyckeskravet. De texter som är publicerade får användas som underlag då de är tillgängliga för allmänheten. Skulle det förekomma individer i materialet som valt att vara anonyma så krävs det att den anonymiteten upprätthålls i studien (Vetenskapsrådet, 2002). Jag har valt att inte ha med några namn och hålla

anonymitet angående de som skrivit artiklarna samt personerna som blivit intervjuade eller som artiklarna handlar om.

All information om individer avkodades och anonymiserades ifall uppgifterna i materialet inte redan gjort det. Valt ämne är i viss mån känsligt då det kan tas upp trauman kopplat till behovet av trygga rum, det är där konfidentialitetskravet spelar roll. Genom att avidentifiera dessa personer skyddas deras identitet, och därmed säkerställs att de inte kan falla till skada som konsekvens av studien (Ahrne och Svensson, 2015). Eftersom materialet är tillgängligt online uppstår en konflikt kring hur materialet ska hanteras. Det kan finnas krav att uppge källan till materialet, samtidigt som en behöver behålla anonymitetskravet vilket skulle resultera i att det skulle vara omöjligt att avslöja författaren. Därmed är det av vikt att fundera över på vilket sätt materialet är publicerat och vilket syfte texten haft vid publiceringen (Ahrne och Svensson, 2015). För att hantera detta har jag istället valt att numrera artiklarna, på så vis uppvisar jag var citaten kommer från och vad som hänger ihop artikelmässigt utan att behöva bryta anonymiteten. Det är inte säkert att en individ som gått med på att ha sitt namn i en debattartikel automatiskt är okej med att ha sitt namn med i en studie.

Insamlingen av empiri var inte om någon enskild person och därmed kan inte studien användas i någon form av kommersiellt bruk. Med syftet och frågeställningarna utformade som de är innebar detta att studien inte kan användas som ett underlag för beslut som skulle röra en enskild individ. På så vis uppehölls nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002).

Bearbetning och analys

Jag har valt att använda ett abduktivt tillvägagångssätt. På så sätt tillåts empirin tala för sig själv samtidigt som den analyseras utifrån olika teorier, detta för att undvika att endast läsa in vad som passar in på teorin utan kan låta det utvecklas över tid. Genom att växla mellan empiri och teori utmanas den initiala ståndpunkten och empirin tillåter utvecklande av resonemang som ligger utanför de valda teorierna. Genom en abduktion tillåts ett utvecklande samspel mellan materialet och teorierna under analysens gång (Svensson, 2015).

I en tematisk analys av empirin urskiljs olika begrepp som sedan kopplat till frågorna kan ses utifrån redan utformade teorier kring ämnet. I en tematisk analys kodas vad som är intressant i relation till valda teorier, men även vad som är de mest återkommande begrepp som hittas i empirin. Kodningen av mitt material har genomgått flera stadier i relation till omläsningar, från huvudteman och subteman. Överflödiga kodningar har sållats bort efter vad som ligger inom studiens ramar och syftet med analysen (Bryman, 2018). Empirin kodades efter fem begrepp *trygghet*, *rädsla*, *våld*, *ytrrandefrihet* och *relationer*. 16 antal av artiklarna kodades med *trygghet*, 11 med *rädsla*, 16 med *våld*, 5 med *ytrrandefrihet* och 13 med *relationer*. Flera artiklar kan ha olika paragrafer kodade med olika begrepp. I inhämtningen av empiri hittades snabbt en korrelation mellan trygghet, rädsla och våld, och det faktum att dessa ofta är ett resultat av varandra.

Själva artiklarna kodades efter två huvudrubriker, *intervjuer/livshistorier* samt *trygga rum i den politiska debatten*. Dessa två huvudrubriker hade underrubriker som *relationsskapande* och *rädsla och trygghet* som underrubriker för intervjuerna och underrubrikerna *pride*, *trygga rum som otrygga* och *ytrrandefrihet* för huvudrubriken *trygga rum i den politiska debatten*. På detta vis kunde jag kategorisera artiklarna så det blev lättare i analysen att göra en sammanhängande invävning av flera artiklar på samma ämne.

Jag har använt mig av citat från 12 av de 23 artiklar i mitt empiriska material. Jag har kodat de 23 artiklarna och sedan valt ut citat från artiklarna vars innehåll var av mest relevans och som kunde kopplas samman till varandra. De artiklar vars citat jag valt ut har jag i min kodning observerat att de återger och sammanfatta diskussionen på ett välformulerat sätt. Detta gjorde att citat från artiklarna var det bästa sättet att återge resonemangen som förs i media diskursen kring trygga rum.

Förförståelse

Då jag själv identifierar mig inom HBTQ+ spektrat har jag förstahandserfarenheter när det kommer till vissa ämnen som lyfts i artiklarna. Jag har även en förförståelse när det kommer till begrepp som används och på vilket sätt de används i materialet. Ett exempel är begreppet vald

familj vilket är något jag själv upplevt, och många i min närhet har valda familjer. Jag har även själv behövt komma ut till personer runt omkring mig. Mitt intresse för trygga rum kan därmed sägas grunda sig i egna erfarenheter och dessa erfarenheter har lett mig till att vilja undersöka fenomenet närmare. Risken att projicera mina egna erfarenheter och känslor på beskrivningen i artiklarna finns och jag har arbetat aktivt med att hålla min analys så saklig som möjlig. Ett ytterligare exempel på hur jag hanterat min förförståelse är då jag insåg att jag är bekant med en av intervjupersonerna i en av artiklarna där jag tog ett steg bak och läst noga vad som faktiskt står i texten utan att fylla in mellan raderna av vad jag redan vet om personen. På så sätt tar jag bort från min subjektivitet och kan därmed fortfarande använda mig av artikeln. Anledningen att jag tog med artikeln var att jag ansåg den som en viktig artikel för ämnet. Artikeln var en sammanställning av intervjuer där flertalets historier fick belysas. Jag ansåg att vikten av de andra sex intervjupersonerna vägde upp för min förförståelse av den ena historien.

Analys

Artiklarna i mitt material är fokuserade på de fysiska rum som skapas, det vill säga inga av de trygga rum som tas upp finns online. Trots det ser de trygga rummen olika ut, och materialet visar på trygga rum på universitet, gymnasieskolor, grundskolor, kallbadhus, ‘ungdomshäng’, konferenser, filmklubbar, workshops, mötesplatser, nattklubbar, caféer, barer och mer abstrakta rum, dvs mindre avskärmade rum såsom Pride-evenemang.

En annan viktigt aspekt som mitt material visar fram är en koppling mellan trygga rum och “vald familj”. Flera av skribenterna kring trygga rum beskriver att de gett möjlighet att “skaffa familj”. Sådana tankar om en vald , snarare än en biologisk eller på annats sätt icke självvald familj, har funnits i många år. En vald familj blir till när ens relationer övergår från vänskap och till att bli mer familjelik, och bygger då på starka band som innebär att medlemmarna hjälper varandra genom tuffa situationer och stöttar varandra som en familj är menad att göra. Att hitta och skapa sin egen familj kan ge det stöd som kanske saknas i ens biologiska familj (Jackson Levin et al., 2020). Det är viktigt att hålla det i åtanke när det kommer till att se på behovet av trygga rum. I mitt material beskrivs en rädsla för att bli ensam och hur de trygga rummen är där den valda familjen hittas.

Det är en ensamhet som många hbtq-personer förebygger genom att bygga upp ett skydds nät i form av varandra. Faller en av oss, fångar gruppen.

(Artikel 14)

Behovet av trygga rum

Vi kan se i flera av artiklarna hur de lyfter och argumenterar för skapandet av trygga rum och behovet som finns kring dem. Det framgår i materialet flera olika slag av trygga rum, 'ungdomshäng' och barer är de jag fokuserar på nedan, och hur dessa skapats och av vilka anledningar.

Ett flertal artiklar tar upp hur rum skapas för att HBTQ+ ungdomar ska kunna utforska sin egna identitet på ett tryggt och säkert ställe. Genom att skapa grupper som är stängda kan ungdomarna komma ut inför individer som är likasinnade och behöver inte oroa sig på samma sätt för negativa reaktioner som kan ske utanför gruppen i andra sammanhang. Trygga rum är här menade att skapa mötesplatser där individerna kan få styrka av varandra och ha kontakt med andra med liknande erfarenhet. I en av artiklarna uttrycks detta så här:

Det som framför allt var bra var att här fick jag riktiga vänner, inte bara sådana som accepterade mig.

(Artikel 13)

Så berättar en individ under en intervju kring hur hen upplevde ett "ungdomshäng" som hen haft som sitt trygga rum. Hen beskriver vidare hur det finns ett stort behov av skapandet av dessa trygga rum för ungdomar som faller utanför hetero- och cisnormen; ett ställe där ens identitet inte blir ifrågasatt och där ungdomar inom samma åldersspann träffar personer som är i liknande situationer. Statistik har visat att HBTQ+ personer ofta lider av psykisk ohälsa, på grund av den sociala utsatthet de hamnar i (RFSL, 2017). Att finna trygga rum där en kan slappna av och andas ut är därmed nödvändigt. Många ungdomar som inte kan vara sig själva i skolan eller hemmet får genom trygga rum en plats där de kan vara det. I en av artiklarna uttrycks det så här:

Det var jobbigt när till exempel vissa religiösa hänvisade till homofoba saker som stod i Bibeln eller Koranen. Då kände jag inte direkt att jag kunde leva ut som bisexuell eller transsexuell i skolan.

(Artikel 13)

Det trygga rummet i form av ett 'ungdomshäng' blev här stället där ungdomen kunde få leva ut sitt liv med de pronomen hen identifierar sig med och prata med likasinnade om sådant som kan ha varit tufft i skolan. Genom dessa 'ungdomshäng' fick ungdomarna möjlighet att prata om sina identiteter och skapa sina egna uppfattningar om vad dessa innebar. Där fick de en chans att göra det som Butler (2004) talar om, att placeras i en kontext som är säker och där tillsammans kunna diskutera vad deras identitet betyder. Resonemangen som förs kan föras utan rädsla för diskriminering och det blir därmed lättare att öppna upp och vara ärlig mot sig själv. Butler (2004) menar på att det är de normer som finns i samhället som skapar uppfattningen om ens identitet. Om en då befinner sig på en plats som ska ligga utanför hetero-och cisnormerna i samhället, blir det då enklare att utforska sin identitet? Mitt material visar på att så är fallet för ungdomarna som umgicks på detta ställe. 'Ungdomshänget' som lyfts i mitt material är ett bra exempel på de sammanhang som Butler (2004) talar om. Genom dessa typer av sammanhang skapas en möjlighet att utveckla uttrycksformer för att komma närmre sin identitet. Uttrycksmarkörer och språk gör att ungdomarna kan utforska sin queer identitet i det trygga rummet.

Mitt material visar vidare att det inte bara är ungdomar som är i behov av trygga rum. Barer och caféer där andra åldersgrupper vistas kan också förstås som trygga rum. De innebär då ett sammanhang för queerpå personer som känner sig utanför på andra platser. Detta utanförskap och hur det hanteras beskrivs på följande sätt i en av artiklarna:

Vår kamp har alltid handlat om att smyga, att inte bli påkommen, att byta kläder när vi närmar oss våra ställen. Vår kamp har alltid handlat om hitta till tryggheten.

(Artikel 7)

Som citatet ovan beskriver är målet att hitta till tryggheten. Den tryggheten finns i de trygga rummen. I en artikel tas en bar upp som ett exempel på där de hittat tryggheten. Denna bar beskrivs som ett hem för många.

På [baren] kunde vi skratta, dansa och dissekera rasism, sexism och homo-och transfobi. På [baren] kunde vi bygga broar och allianser, och beväpna oss med kärlek och mod att orka.

(Artikel 7)

Baren beskrivs i artikeln som ett tryggt rum och ett tillåtande sammanhang för dem som gick dit. Relationer med andra som gick dit stärktes och baren blev mer än bara en bar; den blev en plattform för skapandet av en vald familj. Där skapades relationer som överskred vänskap och band som liknande familjeband bildades, lik de som Jackson Levin et al. (2020) beskriver i sin forskningsartikel. Där finns det stöd som kan ha saknats hos andra skyddsnet i samhället (ibid.). Baren beskrivs som ett hem där de som besökte fick träffa sin familj efter en jobbig dag på arbetet eller där de kunde fira segrar de haft i veckan. Det trygga rummet, i detta fall baren, blir en uttrycksform för identitetsskapande (Butler 2004) och ett ställe där familjer skapas.

Inte ens trygga rum är trygga

Temat trygga rum som otrygga synliggörs i materialet i form av diskussioner kring vad ett tryggt rum innebär och den risk, rädsla och osäkerhet rummet kan leda till. Det som framgår i mitt material är att alla trygga rum trots allt och i praktiken inte alltid är säkra.

I en debattartikel från 2018 tas Pride-evenemang upp och dess vikt för HBTQ+ personer diskuteras. Det framgår att Pride-dagar är menade att visa sitt stöd för HBTQ+ personer. Artikeln argumenterar hur många idag tycker att det är en självklarhet att HBTQ+ personer ska ha samma rättigheter och möjligheter.

Vi möts ibland av frågan: Det där med homosexuella, bisexuella och transpersoner, det är väl okontroversiellt i dag. Det är väl ingen som har problem med det?

(Artikel 1)

Artikelförfattaren menar samtidigt att denna inställning inte stämmer i praktiken och i bemötandet utan att samhället genomsyras av homofobi och transfobi. Detta tar sig enligt författaren sig uttryck till exempel så här:

Hbtq-personer flyttar när bilar vandaliseras, fönster slås in och de möts av trakasserier på gatorna. Unga killar och tjejer utsätts för hedersförtryck, övergrepp och våld på grund av sin sexuella läggning eller könsidentitet.

(Artikel 1)

I en annan artikel beskrivs homo-och transfobin i samhället så här:

Jag har inte blivit utsatt för särskilt mycket trakasserier, men jag har vänner som blivit det. Jag har vänner som tydligare bryter mot könsnormer utseendemässigt, och de kan ganska ofta trakasseras i de offentliga rummen.

(Artikel 21)

Pride-dagarna är menade att vara ett tryggt rum för HBTQ+ personer. Det innebär att Pride är ett tryggt rum som har flyttats ut i det offentliga. Förutom den årliga paraden så anordnas det paneler, föreläsningar och olika former av 'häng' för HBTQ+ personer. Tanken bakom dessa evenemang är att kunna vara trygg i den egna rollen med andra. Trots detta syfte så når, enligt artikelförfattaren, tryggheten inte hela vägen.

Pride-flaggor stjäls och eldas upp. Extremister från både höger och vänster driver propaganda mot hbtq-personer och den homolobby som de tror finns.

(Artikel 1)

Pride har alltid handlat om att kämpa för sina rättigheter och stå upp mot hatet och våldet som förs mot HBTQ+ personer. Pride startade med Stonewall riot år 1969. Detta var ett upplopp mot polisen som konstant infiltrerade trygga rum för HBTQ+ personer och som arresterade folk som

jobbade på Stonewall Inn samt tvingade 200 personer lämna byggnaden. Efter allt som polisen utsatt HBTQ+ personerna för så startades det ett utlopp av Marsha P. Johnson, Jackie Hormona, Zazu Nova och Sylvia Rivera. De kämpade mot polisens dåliga beteende mot HBTQ+ personer och allt de blivit utsatta för. Våldet som först mot dem. Demonstrationen fortsatte dagar efter första upploppet. Året efter, 1970, startade de första Pride-paraderna i respekt och minne av Stonewall (McCann och Monaghan, 2020).

Pride som rörelse och tryggt rum har alltså alltid handlat om rätten till en queer identitet. Genom tanken kring identitet skapas ett sammanhang, en grupp att identifiera sig med och en gemenskap. På detta sätt är Pride ett tryggt rum. Mitt material bekräftar det som Judith Butler skriver om queer identiteter angående rådande normer och hur det talas om dessa. Vi kan se hur användandet av konceptet queer i språket ses som okej medan i praktiken råder normerna och i många fall försätter dessa HBTQ+ personer i fara. Vårt språk färgar hur vi ser på trygga rum, identiteter och individer. Butler (2007) lyfter det verbala språket som en viktig aspekt i skapandet av identiteter och normer. Vad som lyfts i mitt material visar att identitetsskapande går bortom språket och även använder sig av icke-verbala uttrycksformer för att skapa sin identitet. Att ta del av de trygga rummen blir ett sätt att bekräfta sin identitet och vidare utforska den och utmana de rådande normerna i samhället.

Personer som följer normer som råder i samhället befinner sig i en mindre utsatt position. Samtidigt kan ett överskridande av normer - genom att tala öppet, leva ut och låta identiteten ta sitt fulla uttryck - leda till att den allmänna uppfattningen kring till exempel kön som identitet förändras (Butler, 2007). Ett exempel på detta är hur queerteoretikers tidiga tankar kring sexualitet och sexuella akter förändrade diskursen och de handlingar som utfördes omvandlades till identiteter. Vi vet att samkönade relationer alltid har existerat och det som har förändrats är hur dessa förstås och bemöts (McCann och Monaghan, 2020). Priderörelsens påverkan på befolkningens allmänna uppfattning är tydlig. Pride har uppmärksammat normbrytande identiteter och menar på att kön- och sexualitetsnormer är just normer och att det finns flertalet andra identiteter som faller utanför dessa. Genom att utmana samhällets normer och belysa identiteter som faller utanför dessa så gör Pride som ett tryggt rum ett försök att skapa en tryggare plats i allmänhet i samhället genom en normaliseringsprocess.

Det är dessa identiteter som Pride under åren hyllat samt kämpat för. I en av artiklarna som utgör mitt empiriska material påpekar författaren att det känns som att Pride har blivit mer av en hyllning och fest än en kamp de senaste åren. Artikeln beskriver hur fokuset har hamnat på kärlek istället för rättigheter. Skribenten menar på att det går inte att fokusera på kärlek innan ens rättigheter och identitet accepteras. Unga HBTQ+ personer utsätts för diskriminering, osynliggörande, våld samt hot om våld och trakasserier. Detta leder till att många unga HBTQ+ personer har suicidtankar. Enligt en studie som utfördes 2019 av folkhälsomyndigheten har 36 % av unga HBTQ+ personer haft suicidtankar de senaste 12 månaderna (Folkhälsomyndigheten, 2019). Det handlar alltså om att först behöva ta tag i problemen som finns, HBTQ+ personer ska kunna leva i trygghet innan det går att fokusera på kärlek aspekten.

Vem kan fokusera på kärlek när omvärlden fokuserar på hat?

(Artikel 20)

2016 skedde en stor terrorattack i Orlando. Det skedde en masskjutning på en HBTQ+ nattklubb, Pulse. 49 dog och 53 skadades. Händelsen påverkade många runt om i världen och fick även stor uppmärksamhet i svensk media. Ett ställe som skulle räknas som ett tryggt rum blev helt plötsligt ett osäkert rum.

Grupper som inte kan röra sig fritt i samhället har behov av rum som är våra -bara våra- och där vi kan andas ut. I ett sådant tryggt rum skedde attacken som en påminnelse om att inte ens de trygga rummen är säkra.

(Artikel 14)

Genom att skapa specifika platser som är trygga rum betyder det även att det finns en sårbarhet, en risk att dessa ska bli osäkra. Det skapar en enkel plats för folk som utför våld mot HBTQ+ personer att kunna utföra sina hatbrott, Pulse skulle vara ett tryggt rum men blev en måltavla för en masskjutning. Linander et al. (2019) kommer in på ämnet och gör skillnad på trygga rum och tryggare rum. Det finns inga helt trygga rum utan målet är att skapa tryggare rum. Det är i dessa

rum, som citatet ovan beskriver, som HBTQ+ personer får ett ställe att andas ut och ha som sitt eget i ett annars hetero- och cisnormativt samhälle.

Minoriteter inom minoriteter

Nedan kommer utdrag och sammanfattningar från tre olika artiklar där flertalet personer har intervjuats om hur det är att vara HBTQ+ person och samtidigt vara med i en annan minoritetsgrupp, i dessa fall om att en inte är vit.

Jag tänker att ett av grundproblemen är hur vita queers inte ser sig själva som en del av problemet. Att de har vitas privilegier och rasistiska föreställningar, även om de aktivt kämpar mot dem.

(Artikel 19)

Det framgår i alla dessa tre artiklar en uppfattning om att det finns en vithetsnorm inom HBTQ+ sammanhang och det finns en heteronorm inom antirasistiska kampen. När en person tillhör båda grupperna är det lätt att en faller utanför i båda minoritetsgrupperna. Trots att de trygga rummen ska vara fria från diskriminering så genomsyrar samhällets vithetsnorm även i det communityt. Detta, beskriver artikelförfattarna, har skapat separatistiska rum med fokus på intersektionalitet och att rasifierade HBTQ+ personers perspektiv får stå i centrum.

Vithetsnormen i hbtq-rörelsen samt heteronormen i den antirasistiska kampen måste erkännas, uppmärksammas och konfronteras. Vi vill inte bara uppmärksamma dessa normer utan även bryta dem genom att bland annat lyfta fram queerpersoner som rasifieras och erbjuda säkra och separatistiska rum där intersektionalitet och våra perspektiv äntligen är i centrum

(Artikel 22)

Enligt svenska akademiens ordbok betyder *separatism* avståndstagande (SAOB, 2021). Detta innebär att en aktivt separerar en grupp från andra med syfte att ge den gruppen ett utrymme för sammanhang. Denna grupp är oftast en normbrytande grupp; det kan vara HBTQ+ personer men

kan även vara andra förtryckta grupper. I mitt materials fall är det för rasifierade HBTQ+ personer. Där skapas trygga rum där personerna i fråga kan finna styrka och räddning i varandra och veta att även ute i samhället som minoriteter är de inte ensamma. Där kan de ta en paus från samhällets förtryck, andas ut och slippa bli överröstade.

Det handlar helt enkelt om den gemenskapen mellan kroppar som utsätts för samma förtryckande strukturer - en gemenskap som inte kan delas av någon utomstående, oavsett hur mycket av en allierad du än säger dig vara. Separatistiska sammanhang handlar om trygghet och för att för en gångs skull finna en känsla av självklar tillhörighet i ett rum som annars inte går att finna.

(Artikel 10)

Vidare beskriver mitt material hur det blir att dessa röster och perspektiv som rasifierade HBTQ+ personer respekteras och hyllas. Det skapar ett rum som ger just den gruppen en möjlighet att finna stöd i andra med liknande erfarenheter. I en ideal, jämställd värld ska inte dessa rum behövas, utan då är alla rum trygga och personer och kan göra sig hörda och bli sedda men så är inte verkligheten än.

Vad som beskrivs i artiklarna är en brist på intersektionalitet i olika trygga rum. Etnicitet, klass, kön och sexualitet är de faktorer som klassas oftast när det kommer till intersektionellt tänkande (Mattsson 2011). Intersektionalitet beskriver hur specifika sociala ojämställdheter speglar varandra i ett maktperspektiv, och på vilket sätt de påverkar varandra (McCann och Monaghan, 2020). Flera svarta feminister har ifrågasatt varför ras och etnicitet inte inkluderats mer inom feminism. Kimberlé Crenshaw 1991 uppfann begreppet intersektionalitet och resten av hennes verk därefter har handlat om intersektionalitet. Hon argumenterar för att intersektionalitet kan användas som ett analyseringsverktyg för att förstå och adressera problemen i olika normer (Perry, 2020). I mitt material synliggörs detta i bland annat en av artiklarna där en person av samisk bakgrund berättar om sina erfarenheter av att vara same i HBTQ+ sammanhang. Hen beskriver rasismen som hen upplevt och förklarar det som att det rotar sig i okunskap och exotifiering. Hen menar på att folk ofta ser denna typ av rasism som något positivt.

*Att jag ska ta det som en komplimang att jag har ett så vackert ansikte med mina kindben.
Sen får man även kommentarer kring huruvida man är samisk nog och ser samisk nog ut.*

(Artikel 19)

På Pride har hen fått förfrågan att ställa upp och delta i paneler och samarbeten under Prideveckan obetalt. Hen menar att det krävs pengar för att kunna nå ut till allmänt folk bortom Prideveckan. Det krävs större samarbeten för att kunna nå den okunskap som finns och arbeta mot ett bättre samhälle. Vita personer har ett privilegium i samhället och behöver använda det för att kunna jämna ut ojämlikheten och öka kunskap och medvetenhet kring problemen som finns.

Det är underbart att de är intresserade av att lära sig mer, men folk är redan utbrända av att konstant behöva titta sig över axeln på grund av kombinationen av utsatthet eller ensamhet, och tomheten man kan uppleva som queer same av att konstant bli ifrågasatt. Så kom och lyssna på samtal under Prideveckan, stötta gärna Sámpí Pride och kom ihåg att ni sitter på privilegier och kom ihåg att använda dem.

(Artikel 19)

Vitas privilegier existerar på grund av rasism och förtryck mot rasifierade personer genom historien. Collins (2018) skriver att många vita personer inte vill ta detta till sig. Att ha ett privilegium låter som att en inte gått igenom något tufft, trots att en kan ha gjort det. Personer som kommer från en lägre klass har mindre privilegium i andra sammanhang men vita har samma vita privilegium som de i högre klasser. Att ha vithetsprivilegium betyder inte heller att allt en har uppfyllt och gjort inte har varit hårt jobb. Det handlar om att inse att det finns andra som har en ännu längre sträcka för att kunna nå till samma höjd. En har en fördel i samhället som andra icke-vita inte har (Collins, 2018).

I citatet nedan beskriver ytterligare en person hur det är svårt när flertal av samhällets normer överskrids.

Men det som påverkar mig dagligen är att när man som rasifierad och gay och är i ett vitt rum, på en arbetsplats eller någon annan tillställning, då känner man att man måste prestera extra mycket för att visa att man duger.

(Artikel 21)

Att vara en maskulin gay man gör att personen enklare passerar som endast vit medan en feminin gay man som dessutom är av utländsk bakgrund blir utsatt på ett annat sätt. Det blir tuffare att göra saker och få positiv uppmärksamhet för det arbete som utförs. Dessa är resultat av att inte ha det vita privilegiet, att behöva kämpa extra för att bli uppmärksammad på grund av sin etnicitet. Det vi ser i dennes beskrivning är det vi även kan se i Butlers teori om den heterosexuella matrisen. Maskulinitet och femininitet kategoriseras som motsatser som är ihopparade med de respektive könen. Så fort vi rör oss utanför dessa ramar skapas en normöverskridning som gör att det är svårare att läsa av personen enligt normernas mallar. Detta leder till att HBTQ+ personer sticker ut i samhället och blir uppmärksammade på ett annat sätt än dem vars könsidentitet, kropp och könsuttryck stämmer med normerna (Ambjörnsson, 2016). Sådan uppmärksamhet är dock inte alltid positiv, vilket citatet ovan illustrerar, då den kan innebära utsatthet och krav att prestera mer.

Vem har röst i det trygga rummet?

Samtidigt som den beskrivning av trygga rum som Butler (2004) ger visar på att trygga rum blir en möjlighet att uttrycka sig, i och med den ökade känslan av säkerheten hos individerna, är ett av de största argumenten emot trygga rum just att det inskränker på yttrandefriheten. I en av artiklarna uttrycks detta så här:

I ett tryggt rum är man nämligen trygg att ha alla upptänkliga identitetspolitiska markörer utan att behöva drabbas av någon form av okänsliga kommentarer, skämt, eller höjda ögonbryn - men man är inte trygg att yttra sina åsikter.

(Artikel 2)

Kritiken i denna artikel riktar sig mot att inte få uttrycka sig själv utan att bli påhoppad och att därmed yttrandefriheten blir kränkt. Artikeln argumenterar vidare att det kan finnas trygga rum, men att de isåfall ska vara separata rum, och att det känns som att den globala världen har börjat att förvandlats till ett tryggt rum:

Detta vore förstås inget problem om trygga rum verkligen vore separata rum. Ibland ger dock hela samhället intryck av att långsamt förvandlas till ett enda tryggt rum.

(Artikel 2)

Skribenten lyfter två exempel på detta. Det första tar upp när en man fick en bot för att han uttryckt att kvinnor inte borde vara poliser när han blev stoppad i trafiken. Det andra var när svensk media samt gymnasieministern gick ut och fördömde gymnasieelever som hade skämtat om #MeToo på sina studentflak. Skribenten menar på att personer med rå humor eller tankar och värderingar som går emot den rådande normen också ska känna sig bekväma i det allmänna samhället.

I det första exemplet kan vi se att det bryter mot diskrimineringslagen. Mill (1859/2009) beskriver hur samhället kan använda sin makt för att skydda individer mot åsikter och tankar som är skadliga mot individers rättigheter och identitet. I detta fall uttryckte sig individen på ett sätt som blev skadligt för den kvinnliga polisens intresse och rättighet som kvinna i yrkeslivet. Där kom Diskrimineringslagen (2008:567) kap 1 5§ första stycket att träda i kraft angående kön. Personen i fråga bryter mot kap 1 §4 4 stycket (SFS 2008:567) angående trakasserier mot en person som täcks av diskrimineringsgrunderna.

I det andra exemplet kan vi se hur samhället och personer använde sin yttrandefrihet att bemöta dessa skämt. De normer som är upplagda i samhället, tysta eller uttalade, ligger där för att det är den rådande diskursen i ämnet (Mill, 1859/2009). “There is more to having a right than being right” (Hill, 2020) beskriver väl hur att yttra sig och använda sin rätt att uttrycka sig inte betyder att en alltid har rätt i sin åsikt. Går ens åsikt mot lagen eller den rådande normen får en vara beredd på att andra kommer använda sin rätt för att bestrida och kritisera dessa åsikter. I artikeln bestider skribenten detta och anser att samhället blivit för lättkränkt och att kritiken mot skämt

har blivit för stark. Yttrandefriheten kränks om skämt ska tystas och censureras för de inte passar in i vad som klassas som politiskt korrekt.

En annan artikel tar upp triggervarningar och om dessa skapar tryggare rum eller sätter censur på konversationen. Artikeln beskriver en hörsal på ett universitet där både elever och lärare sitter med och diskuterar. Eleverna talade för eller var tveksamma på begreppet medan lärarna var starkt emot triggervarningar.

Man måste ta hänsyn till att vissa elever kan ha varit med om jobbiga saker och det är inte särskilt besvärligt att nämna att en text innehåller explicita beskrivningar av till exempel sexuellt våld innan man delar ut den.

(Artikel 5)

Eleven menar på att en triggervarning ska ske i samband med utdelandet av kursmaterial utifall de har innehåll som kan vara skadligt så att eleverna inte blir förvånade av potentiellt triggnande material.

Vi som undervisar är ju där just för att problematisera frågor som dessa. Och personer som varit utsatta för våld blir snarare upprörda av att man undviker att ta upp diskussioner om våld. Jag tycker det är helt barockt.

(Artikel 5)

Läraren i artikeln ställer sig emot triggervarningar då det skapar en censur kring viktiga ämnen. Eleverna svarar då på det att triggervarningarna handlar inte om att ta bort texten utan om att förbereda på att det finns känsligt material i texterna.

Triggervarningar är verbala eller skrivna varningar som ges innan material lämnas ut. Det handlar om material som kan vara skadligt och skapa negativa responser hos personer som kan ha varit med om något liknande som det som materialet beskriver (Cares et al., 2019). Clare Forstie beskriver hur triggervarningar började användas på 90-talet i och med internets utveckling, online-feminism och liknande sammanhang. Hon menar att istället för att direkt

avfärda tanken på triggervarningar kan vi se till på vilket sätt de hade kunnat användas i olika sammanhang (McCann och Monaghan, 2020). Cares et al. (2019) beskriver potentiella fördelar med triggervarningar och menar att det kan förbättra lärandet för studenter. Studenter som genomgått något form av trauma kan ha mer kontroll över sina traumarelaterade triggers, det vill säga fraser eller ting som kan skapa en skadlig respons hos personerna och påminna dem om tidigare trauman, och därmed kunna ta till sig materialet på ett annat sätt än om de inte blivit förvarnade. Elever med PTSD eller som har upplevt trauman kan hindras i sina akademiska framgångar på grund av negativ mental respons. Genom en förvarning kan eleven ta ett steg tillbaka och se på det mer sakligt än om informationen kommer som en överraskning. Cares et al. (2019) problematiserar även triggervarningar och menar på att det finns oändligt många saker som kan vara triggnande. Det är därmed omöjligt att varna om allting och att göra en bedömning om vad som ska räknas till dessa varningar (Cares et al., 2019). Det är inte ovanligt att professorer behöver guidning och hjälp när det kommer till vad som ska triggervarnas. De skiljer på student med mental ohälsa eller trauma och studenter med god mental hälsa. Det är osäkert på vilket sätt triggervarningar har för effekt för lärandet för personer i den senare gruppen. Triggervarningar sätter stämpeln att detta ämne kan vara potentiellt skadligt. Det finns en risk att det kan skapa en negativ respons i relation till de ämnena för att de ska vara skadliga. Samtidigt är det osäkert om personer med god mental hälsa blir påverkade alls, positivt eller negativt (Boysen et al., 2021).

Precis som lärarna i mitt empiriska material är oroliga så har personer mot triggervarningar lyft att det finns en risk att studenter då censurerar och undviker material som gör dem obekväma. De argumenterar för att det inte går att curla och infantiliserat studenterna och menar att i den professionella världen finns det inga triggervarningar och därmed ska de inte heller finnas på universiteten (Cares et al., 2019). Trygga rum på universitet i form av triggervarningar och den censur det skulle kunna medföra är ett väldiskuterat ämne och det finns flera ståndpunkter som visats ovan. Det skapar ett maktspel i vilka ämnen och åsikter som ska censureras eller varnas kring. Mill påpekar detta maktutövande som något att vara vaksam kring då det lätt kan stoppa utvecklingen av lärande, språk, tankar och idéer (Mill, 1859/2009). Boysen et al. (2021) i deras studie visar på att det dock inte förhindrar lärandet på universiteten.

Ytterligare en artikel diskuterar trygga rum i universitetsvärlden, och varför artikelförfattaren inte tycker de borde finnas.

Förutom att det mer eller mindre blir omöjligt att föra en vettig diskussion blir det mer omöjligt att överhuvudtaget utmana personers verklighetsuppfattningar, vilket till syvende och sist är poängen med alla former av utbildning. Att sälla sig efter vad studenter känner och uppfattar riskerar att urholka den bildningstradition som den högre utbildningen vilar på, och därmed riskerar det fria tänkandet att ta skada.

(Artikel 3)

Det skribenten uttrycker går att koppla till Mills teori om yttrandefrihet, att genom censur tar verklighetsuppfattningen och vad som klassas som sant skada (Mill 1859/2009).

Artikelförfattaren menar på att i universitetsvärlden handlar utbildningarna om att utmana sin världsbild och diskutera ämnen för att lära sig mer. Censur och triggervarningar som handlar om att skapa ett tryggt rum innebär då att den poängen förloras. Mill (1859/2009) såg på yttrandefriheten som individens rättighet. Med den rättigheten ska det gå att uttrycka sina åsikter, diskutera och debattera med andra och tillsammans komma fram till ett svar. Det är via denna handling som det går att komma närmast sanningen. Då kan åsikter kritiseras eller ges bifall, och på så sätt bildas en diskurs kring olika ämnen (ibid.). Artikelförfattaren menar att i trygga rum försvinner möjligheten att debattera och diskutera tuffare ämnen och på så vis minskar möjligheten till utveckling.

Diskussion

Det som följer denna rubrik är en sammanställning av mina slutliga reflektioner kring studien jag utfört; aspekter jag uppmärksammat under analysens gång och reflektioner som materialet har gett mig. I det som följer återkopplar jag till mitt syfte och mina frågeställningar för att sammanfatta mina huvudresultat. Dock gör jag inte detta frågeställning för frågeställning då de på sätt och vis överlappar varandra analytiskt, utan jag låter dem flyta samman för att levandegöra diskussionen. Jag väljer att lägga diskussionen nära den tidigare forskning jag tagit

upp i uppsatsen och på så sätt vill jag förtydliga hur min uppsats innebär ett (blygsamt) bidrag till den kunskap som finns idag kring trygga rum som socialt fenomen.

Debattartiklarna med intervjuer i mitt empiriska material tillät mig att få en inblick i hur vissa individer själva upplever och resonerar kring fenomenet trygga rum. På så sätt har jag fått en inblick i det upplevda behovet av trygga rum. Ett av de positiva argumenten för trygga rum är känslan av gemenskap, vänskap och skapande av familj. Detta är något som lyfts i samtliga intervjubaserade artiklar. Blair och Pukall (2014) visade på hur viktig denna gemenskap är i HBTQ+ kretsar. De jämför vems åsikt som betyder mest när det gäller hurvida en romantisk relation blir accepterad av omgivningen. 62,3 % av de som identifierar sig som heterosexuella ansåg enligt studien att familjens åsikter var viktigast medan samma siffra låg på 37,9% för HBTQ+ personer. Där betraktades istället nära vänners åsikter viktigast (ibid.).

Intervjupersonerna i mitt empiriska material beskriver hur det är i de trygga rum där de hittat sina närmsta vänner, och där de funnit det stöd som Blair och Pukall (2014) menar på.

Ett annat argument som används är att trygga rum skapar ett ställe där personerna kan få lov att vara sig själva; ett ställe där det är säkert att 'komma ut' om sin identitet inför personer som kan acceptera denna identitet och som kan vara en träning på att 'komma ut' inför familj och andra vänner. Trygga rum beskrivs som en plats där det går att andas ut och återfå krafter för att hantera övriga omvärlden. Även om mitt material endast talar om fysiska trygga rum så finns det studier som utförts där sociala medier kan räknas som ett tryggt rum. Lucero (2017) utförde en studie angående sociala medier och HBTQ+ ungdomar. Där beskrivs sociala medier som en trygg plats att utforska sin identitet när det kommer till kön och sexualitet. 75 % av ungdomarna som tog del av studien säger att de inte varit eller väldigt sällan varit utsatta för mobbning online (ibid.). Vad jag sett i mitt material är att när den andningspausen ges och gemenskapen skapas sänks risken för mobbning, vilket även tillför att individer utvecklas som personer och tillåts utforska sin identitet. Det menar på att när samhällsnormer kring kön och sexualitet lättas på och inte är lika dominanta så ges en möjlighet att utmana dem på ett säkrare sätt och därmed utforma sin identitet i tryggare rum.

Det lyfts inte endast positiva aspekter av trygga rum i mitt material. Flera artiklar skriver om trygga rum som otrygga, och andra lyfter inskränkning på yttrandefrihet som en negativ konsekvens av trygga rum.

Attacken mot Pulse är ett tydligt exempel på när ett tryggt rum misslyckas att uppfylla det som Hartal beskriver i sin artikel. "A safe space is supposed to be a protected place, facilitating a sense of security and recreating discourses of inclusion and diversity" (Hartal, 2017). Trygga rum kan användas som måltavla för hatbrott. När attacken mot Pulse hände var det den dödligaste masskjutningen i USA gjord av en enskild skjutare hittills (Wood, 2018). Attacken hände under en 'latino night' menad som ett tryggt rum för HBTQ+ personer generellt, men även för specifikt HBTQ+ latinamerikaner. Detta gjorde att det inte endast blev ett hatbrott mot HBTQ+ personer utan även en akt av rasism. Trygga rum kan aldrig vara helt trygga på grund av faktorer som detta, men de kan vara tryggare rum än övrigt. Linander et al. (2019) gör skillnad på trygga rum och tryggare rum och beskriver hur känslan av emotionell och psykologisk trygghet kan skapa tryggare platser och rum. Genom känslan av att inte vara själv och av att finna stöd i och hos varandra skapas tryggare rum. Det ger ett sammanhang för personer som annars kanske inte har något sådant. Deras studie utgår från transpersoners upplevelser när det kommer till hälsa och välmående. Genom dessa tryggare rum kunde personerna dela med sig av upplevelser av otrygghet och rädsla och finna hjälp i varandra att må bättre och släppa på den rädslan genom att inte behöva vara själv i den (ibid.).

Jag har i min studie sett att detta även går att applicera på andra minoritetsgrupper inom HBTQ+. Artiklarna i mitt material som beskriver separatistiska rum tar upp detta i termer av att dela med sig av sina erfarenheter av otrygghet. På så vis skapas en gemenskap för personer som annars kan känna sig ensamma och utsatta. Det skapas tryggare rum inom de rum som redan klassas som trygga då de uppmärksammar intersektionalitet. Som Mattsson (2011) skriver handlar därmed inte diskussionen om utifall det finns en skillnad mellan olika grupper utan på vilket sätt dessa skillnader uppstår och effekten av dem. Genom separatistiska rum skapas en plattform som är till för minoriteter att dela sina erfarenheter och hitta gemenskap. Dessa minoriteter finns även att hitta inom andra minoritetsgrupper än HBTQ+ grupper. En känsla av samhörighet som kan fattas i andra rum kan då skapas (ibid.).

En annan negativ aspekt som visar sig i mitt material är trygga rum som en inskränkning av yttrandefriheten och den censur som det tillför. Detta är det återkommande argumentet i samtliga artiklar som lyfter yttrandefrihet. Artiklarna belyser det som Hartal (2017) lyfter i sin artikel om hur trygga rum skapas. Trygga rum är rum som ska vara skyddade mot vissa åsikter och handlingar, men trygghet är subjektivt. Trygga rum som separatistiska rum exkluderar åsikter som inte passar in i denna subjektivitet av trygghet. Det innebär att perspektiv som skulle kunna förändra ens syn på trygghet, på världen och på sig själv, går förlorade. Hartal (2017) menar att denna diskussion och konflikt, vilken också syns i mitt material, alltid kommer att finnas med vid skapandet av trygga rum. Diskussion kring triggervarningar, censur och yttrandefrihet är alla relevanta aspekter av vad ett tryggt rum innebär. Genom att lyfta olika perspektiv och åsikter utmanar vi vår världsbild, något som Mill (1859/2009) beskrev redan på mitten av 1800-talet. Trygga rum innebär därmed en ständigt pågående utmaning av vad trygghet är.

Metoddiskussion

Jag har valt att använda mig av svensk mediedebatt som mitt empiriska material. Jag valde att använda mig av artiklar som finns online då det är en plattform som gör att alla personer med en internetuppkoppling kan ta del av debatten. Datortekniken har utvecklats och så har kapaciteten att hantera stora mängder av material (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003). Jag nådde flera olika perspektiv genom att se på flertalet media online än om jag skulle använt mig av de tryckta pappersvarianterna då det blir hantering av många irrelevanta artiklar. Genom en online-sökning kunde jag göra ett målstyrt urval och hitta de relevanta delarna. Vissa artiklar i mitt material refererar till världshändelser såsom Stonewall och attacken på Pulse. Det är tack vare internets utbredning och den globalisering som den medfört att vi har fått information kring dessa händelser (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003), som i sin tur inspirerade de debattartiklar jag analyserat i mitt material.

Genom att använda mig endast av artiklarna och inte försöka kontakta artikelskribenterna ger min analys en rättvis bild av den debatt som den allmänna befolkningen kan ta del av. Det hade visserligen funnits potentiella fördelar med att kontakta de individer som skrivit artiklarna, risken

för missuppfattningar hade minskat och andra perspektiv hade kunnat lyftas som inte fått plats i artikeln. I min studie har jag en frågeställning som handlar om personliga erfarenheter av trygga rum. Genom att kontakta artikelskribenterna hade jag kunnat nå det perspektivet på en djupare nivå. Trots det kände jag att det var av större intresse att undersöka den debatt och diskurs som syns i texterna. På så sätt använder jag den information som finns tillgänglig för den allmänna befolkningen.

I och med kontakt hade det funnits en möjlighet för individerna att vara mer ingående i sina svar. Vidare kan ordbegränsningar i artiklar göra att vissa aspekter eller hela perspektivet inte tas med. Det fanns ingen möjlighet att följa upp eller gå mer in på vissa detaljer då det enda jag hade tillgång till var det som var nedskrivet. Detta gjorde att min analys endast kunde utgå från den informationen som individerna känt sig okej med att utlämna till media. Att använda mig av debattartiklar skapade även en viss begränsning i hur djupt jag kunde gå i beskrivning av personliga erfarenheter.

Däremot innebar metodvalet att de interna spänningar som artiklarna visade fram kunde beaktas som en del av analysen och på så sätt tilläts ändå den eftersträvade fördjupade förståelse av fenomenet trygga rum. I debatt finns det en ståndpunkt och det gör att artikeln har ett sammanhang. Sammanhanget kan vara socialt, politiskt eller historiskt. Det var därmed viktigt för mig att hålla detta sammanhang i åtanke under analysen av artiklarna (Sveningsson, Lövheim & Bergquist, 2003). Artiklarna tar upp flera perspektiv och vissa av dem står i motsats till varandra. Det gjorde att jag fick ta ett steg tillbaka och se på denna spänning som en intressant analytisk poäng istället för att bli subjektiv och ta en sida i debatten.

Vidare forskning

I min studie har jag med hjälp av tidigare forskning och teori kunnat uppfylla mitt syfte och besvara mina frågeställningar. Dock har jag under studiens gång märkt att jag har saknat mer ingående studier kring vissa fenomen kopplade till trygga rum för HBTQ+ personer. Det som följer nedan i detta avsnitt är tre områden kring vilka jag hade velat se ytterligare forskning.

Trygga rum inom HBTQ+ skalan

Queerforskning är fortfarande ett relativt nytt ämne, vilket gör att det fortfarande finns många kunskapsluckor. Trygga rum är ett begrepp som funnit i årtionden och jag har under denna studie funnit att det är ett begrepp som inte beforskats tillräckligt. Trygghet som begrepp förändras beroende på sammanhang vilket gör att just trygga rum är ett komplext och stort ämne som sträcker sig utanför HBTQ+ världen, samt ser annorlunda ut inom olika delar av HBTQ+ världen.

Det pågår en stark debatt inom HBTQ+ sammanhang om vad som ska inkluderas och på vilket sätt. Diskussionen inkluderar ett resonemang om befintliga hierarkier kring olika identitet. Callis (2009) rapporterar i sin studie om bisexualitet och queer theory att hon hade svårt att hitta forskning om bisexualitet inom queerteori. Detta är ett exempel på var det fattas information som hade varit intressant att forska vidare på. Bisexualitet är en av de bredare identiteterna och ändå finns det lite information och studier gjorda. Tar vi mindre omtalade identiteter såsom asexualitet finns det ännu mindre forskning.

Jag anser att det hade varit intressant att undersöka vidare hur den hierarki som finns i HBTQ+ världen påverkar trygga rum som koncept. Den interna spänningen och i viss mån hat mot och mellan olika sexualiteter och könsidentiteter hade varit intressant att studera i relation till trygghet och gemenskap. Homofobi och transfobi finns även inom HBTQ+ världen och detta är viktigt att ha i åtanke. Denna information kan komma till användning vid skapandet av trygga, eller tryggare, rum. En förståelse för hur den debatt som finns inom HBTQ+ världen ser ut gör att vi kan förstå på ett annat sätt hur denna kan påverka individen.

Intersektionalitet i relation till trygga rum

Butler (2009) ser kopplingar mellan sexualitet och kön och baserar sin teori kring detta. Det finns dock fler kategorier inom intersektionalitet som faller undan. Likväl visade mitt material på en brist på intersektionalitet i trygga rum, trots att det var rasifierade HBTQ+ personer som startade den rörelse som ledde till det största trygga rum som finns, Pride. Den vithetsnorm som beskrivs i materialet gör de rum som är menade att vara trygga till otrygga. Genom forskning inom ämnet intersektionalitet i relation till trygga rum skapas en insikt i den vithetsnorm som beskrivs.

Intersektionalitet har även kategorier så som ålder och klass, men sökningar på intersektionalitet visar ett huvudfokus på etnicitet eftersom intersektionalitet ursprungligen startade med fokus på svarta kvinnors exkludering inom feminismen. Det hade dock varit av intresse att undersöka på vilket sätt ålder och klass spelar in i huruvida ett rum kan klassas som tryggt.

Intersektionalitetskategorier stämmer överens med de kategorier som ligger till grund för diskriminering. Genom att få en större förståelse för hur dessa grupper som är skyddade av diskrimineringslagen faktiskt utsätts för diskriminering kan vi lättare ha möjlighet att upprätthålla lagen. Det blir lättare att hjälpa klienter och sig själv när händelser ska rapporteras till diskrimineringsombudsmannen.

Vald familj i trygga rum

Jag har i min studie närmast mig ämnet vald familj. Ursprungligen var det den valda familjen den aspekt jag ville ha som mitt huvudfokus och studera. Anledningen till att jag gick över till trygga rum var att det inte finns tillräckligt med information och forskning om ämnet vald familj för att utföra en studie på denna nivå. Det är ett intressant koncept och fenomen som tydligt kan ses i mitt material som en bieffekt av trygga rum. Att utveckla forskningen kring vald familj kan innebära en större förståelse för familjekonstellationer och stödsystem som individer har. Det är viktig information för min kommande yrkesroll i socialt arbete. Alla familjer ser inte likadana ut, och i vissa fall kan det vara skadligt att endast beakta den infödda familjen. I bemötandet av HBTQ+ personer finns det en möjlighet att föräldrar eller familj inte vet om eller accepterar att personen identifierar sig som HBTQ+. Vetskapen om hur en vald familj fungerar och vad den innebär kan vara till nytta i stöttandet och hjälpanDET av denna individ. Att ha en större förståelse för olika typer av stödsystem gör att vi kan möta människor på det plan de befinner sig.

Referenser

Ambjörnsson F. (2016). *Vad är queer?*. Stockholm: Natur & Kultur.

Blair, K.L. and Pukall, C.F. (2015). Family matters, but sometimes chosen family matters more: Perceived social network influence in the dating decisions of same- and mixed-sex couples. *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 24(3), pp.257–270.

Boysen, G.A., Isaacs, R.A., Tretter, L. and Markowski, S. (2019). Trigger warning efficacy: The impact of warnings on affect, attitudes, and learning. *Scholarship of Teaching and Learning in Psychology*, 7(1), pp.39–52.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Butler, J. (2004). *Undoing gender*. New York: Routledge.

Butler, J. (2007). *Gender trouble : feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.

Cares, A.C., Franklin, C.A., Fisher, B.S. and Bostaph, L.G. (2019). “They Were There for People Who Needed Them”: Student Attitudes Toward the Use of Trigger Warnings in Victimology Classrooms. *Journal of Criminal Justice Education*, 30(1), pp.22–45.

Collins, C. (2018). What Is White Privilege, Really? Recognizing white privilege begins with truly understanding the term itself.

[https://www.salisbury.edu/administration/diversity-and-inclusion/_files/anti-racism/what-is-white-privilege-really.pdf] Hämtad: 22 Jun. 2021.

Fish, J.N., McInroy, L.B., Pacey, M.S., Williams, N.D., Henderson, S., Levine, D.S. and Edsall, R.N. (2020). “I’m Kinda Stuck at Home With Unsupportive Parents Right Now”: LGBTQ Youths’ Experiences With COVID-19 and the Importance of Online Support. *Journal of Adolescent Health*, 67(3), pp.450–452.

Folkhälsomyndigheten (2019). Suicidförsök vanligare bland unga hbtq-personer - suicidprevention.se.

[<https://www.folkhalsomyndigheten.se/suicidprevention/nyhetsarkiv/2019/suicidforsok-vanligare-bland-unga-hbtq-personer/>] Hämtad: 9 Aug. 2021.

Hailey, J., Burton, W. and Arscott, J. (2020). We Are Family: Chosen and Created Families as a Protective Factor Against Racialized Trauma and Anti-LGBTQ Oppression Among African American Sexual and Gender Minority Youth. *Journal of GLBT Family Studies*, 16(2), pp.176–191.

Hallgren, H. (2008). *När lesbiska blev kvinnor : lesbiskfeministiska kvinnors diskursproduktion rörande kön, sexualitet, kropp och identitet under 1970- och 1980-talen i Sverige*. Göteborg: Kabusa Böcker.

Hartal, G. (2017). Fragile subjectivities: constructing queer safe spaces. *Social & Cultural Geography*, 19(8), pp.1053–1072.

Hill, D.W. (2019). Communication as a moral vocation: Safe space and freedom of speech. *The Sociological Review*, 68(1), p.003802611985485.

Jackson Levin, N., Kattari, S.K., Piellusch, E.K. and Watson, E. (2020). “We Just Take Care of Each Other”: Navigating “Chosen Family” in the Context of Health, Illness, and the Mutual Provision of Care amongst Queer and Transgender Young Adults. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(19), p.7346.

Jugănaru, I. (2018). Creating an identity – safe spaces and events in LGBTQIA+ community: A literature review. *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology*, 9(2), pp.35–45.

Kasper, E.T. and Kozma, T.A. (2020). Absolute Freedom of Opinion and Sentiment on All Subjects: John Stuart Mill’s Enduring (and Ever-Growing) Influence on the Supreme Court’s First Amendment Free Speech Jurisprudence. *UMass Law Review / University of Massachusetts Law Review*, 15(1), pp.2–53.

Lewin, E. (1993). Lesbian and Gay Kinship: Kath Weston’s “Families We Choose” and Contemporary Anthropology. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 18(4), pp.974–979.

- Linander, I., Goicolea, I., Alm, E., Hammarström, A. and Harryson, L. (2019). (Un)safe spaces, affective labour and perceived health among people with trans experiences living in Sweden. *Culture, Health & Sexuality*, 21(8), pp.914–928.
- Lind, R. (2019). *Vidga vetandet : teori, metod och argumentation i samhällsvetenskapliga undersökningar*. Lund: Studentlitteratur.
- Lucero, L. (2017). Safe spaces in online places: social media and LGBTQ youth. *Multicultural Education Review*, 9(2), pp.117–128.
- Mattsson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete : teori, reflektion och praxis*. Johanneshov: Tpb.
- May, T. (2011). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Mccann, H. and Monaghan, W. (2020). *Queer theory now : from foundations to futures*. London: Red Globe Press.
- Mill, J.S. (2009). *Om friheten*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Myers, M. (2009). Radio, Convergence and Development in Africa: Gender as a Cross-Cutting Issue. *Gender & Media Diversity Journal*, pp.124–136.
- Palkki, J. and Caldwell, P. (2017). “We are often invisible”: A survey on safe space for LGBTQ students in secondary school choral programs. *Research Studies in Music Education*, 40(1), pp.28–49.
- Perry, M. (2020). BLACK LIVES MATTER, INTERSECTIONALITY, AND LGBTQ RIGHTS NOW. *Penn GSE Perspectives on Urban Education*, 18(1).
- RFSL (2017). Psykisk hälsa och suicidprevention
[<https://www.rfsl.se/verksamhet/halsa-sexualitet-och-hiv/psykisk-halsa/>] Hämtad: 9 Aug. 2021.
- RFSL (2019). Begreppsordlista - RFSL. [<https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/begreppsordlista/>]
Hämtad: 9 Aug. 2021.

Silver, N. and Slater, M.D. (2019). A safe space for self-expansion: Attachment and motivation to engage and interact with the story world. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(11-12), pp.3492–3514.

Sveningsson, M., Lövheim M. and Bergquist, M. (2003). *Att fånga nätet : kvalitativa metoder för Internetforskning*. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, P. (2015) Teorins roll i kvalitativ forskning. I: Ahrne, G. och Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. 2:4 uppl. Stockholm: Liber.

Svenska Akademiens Ordlista (2021). separatism | SAOB.

[https://www.saob.se/artikel/?unik=S_01923-0038.6Ctj&pz=5] Hämtad: 11 Aug. 2021.

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Wood, M. (2018). 10 lessons from the Pulse nightclub shooting.

[<https://www.police1.com/police-products/tactical/articles/10-lessons-from-the-pulse-nightclub-shooting-QPM5nPmTwM5nRgvz/>] Hämtad: 9 Aug. 2021.

Yee, M. (2019). Why “Safe Spaces” Are Important for Mental Health — Especially on College Campuses. [<https://www.healthline.com/health/mental-health/safe-spaces-college#1>] Hämtad: 21 Maj 2021.